

Fact Sheet 11

Ekolali

Ekolali

Ekolali (echolalia) başkalarının söylediklerini aynen ve tekrar tekrar söyleme anlamına gelir. Normal gelişme gösteren küçük çocuklarda buna taklit etme denir. Ancak, konuşurken sözlü taklit yapılması sürerse ve çocuk 36 aylıktan büyükken de devam ederse buna büyük olasılıkla ekolali denir. Ekolali otizm kapsamındaki bozuklukların genellikle kabul edilen iletişim özelliklerinden birisidir¹. Taklit etme, normal gelişme gösteren çocuklarda görülen, dilin gelişme aşaması ise de otizmde ekolali çocuğun gelişme süreci içinde daha uzun süre kullanılmaya eğilimlidir ve normal gelişen çocuklara oranla söylediklerinin daha büyük bir yüzdesini oluşturur^{2, 3}. Ekolalinin temel amacının ne olduğu on yıllarca tartışma konusu olmuştur. Önceki araştırmacılar dili ekolali biçiminde kullanmanın varsaydıkları nedeni üzerinde durmuşlar ve zamanın psikanaliz kuramlarından etkilenecek ekolalinin egonun gelişmemesi ile bağlantılı olduğunu ileri sürmüşlerdir³. 1970'lerin davranışçıları ekolalinin otistik dil gelişiminin işlevsiz ve istenmeyen bir belirtisi olduğunu ve davranış değiştirme yoluyla ortadan kaldırılması (her tür ekolalinin durdurulması) gerektiğini belirtmişlerdir². 1980'lerden bu yana araştırmalar daha çok, aşağıda anlatıldığı gibi, ekolalinin üç değişik biçiminde ekolalinin işlevleri üzerinde durmuştur.

Anında ekolali

Anında ekolali bir başkasının konuşmasını hemen anında tekrar etmektir. Bu tür ekolalinin otizmi ve anlama güçlüğü olan çocuk için sosyal ilişki kurmanın bir yolu olduğu kuramı ileri sürülmüştür². Anında ekolali karşılıklı veya karşılıksız olabilir ve bu, otizmi olan çocuk için sırasını bilmek, soruları yanıtlamak, prova yapmayı istemek ve kendi kendini düzene sokmak gibi bir dizi iletişim işlevlerine hizmet eder².

Gecikmeli ekolali

Gecikmeli ekolali bir konuşmanın bir süre sonra tekrar edilmesidir ve iletişim niyetiyle olabilir de, olmayabilir de. Gecikmeli ekolaliye 'senaryo yazmak' ta denilir. Araştırmalar⁴ anında ekolali gibi gecikmeli ekolalinin de bir dizi işlevi olduğunu ve karşılıklı veya karşılıksız olarak, anlayarak veya anlamadan kullanılabileceğini ve o bağlam için değişik derecelerde geçerli olabileceğini göstermektedir. Karşılıksız ekolalinin işlev sınıfları arasında prova yapmak ve kendini-yönetici (kendisine ne yapacağını söylemesi) varken, karşılıklı olanın işlevleri arasında sırasını bilmek, dikkat çekmek, doğrulanmak, protesto etmek ve yönerge vermek bulunmaktadır.

Değiştirilmiş ekolali

Değiştirilmiş ekolali sözcüklerinde veya tonlamasında değişiklik yapılarak yankılanan bir konuşma türüdür. Roberts³ (baskıda) çocuğun algılayıcı dil becerileri geliştikçe değiştirilmiş ekolali oranının da artmakta olduğunu bulmuştur. Bu da, değiştirilmiş ekolalinin dil becerisinin gelişmekte olduğunu, yâni dili işleyebilme ve dil kurallarının çıkarımını yapabilmeyi kanıtı olabileceğini gösterir. Roberts değiştirmenin otizmi olan çocuklar için önemli bir gelişme aşaması olduğunu ve bir olasılıkla sonucun daha iyi olabileceğinin göstergesi olduğunu ileri sürer.

Özet olarak

Otizmi olan çocuklarda ekolali çeşitli işlevlere hizmet ediyor gibi görünmektedir. Bunlar arasında, belli bir karşılığın beklendiği çok zorlayıcı iletişim ilişkilerine⁵ tepki olarak bununla baş edebilme stratejisi olması ve dil öğrenimi stratejisi olmasının yanı sıra sosyal ilişkileri sürdürmek ve çeşitli işlevleri iletişime geçmek yer alır²⁴³.

REFERANSLAR

-
- ¹ Kanner, L. (1943). Autistic disturbances of affective contact. (Duyusal temastaki otistik rahatsızlıkları) *Nervous Child*, 2, 217-250.
- ² Prizant, B. & Duchan, J. (1981). The functions of immediate echolalia in autistic children. (Otistik çocuklarda anında ekolalinin işlevleri) *Journal of Speech and Hearing Disorders*, August, 241-249.
- ³ Roberts, J. (in press). Echolalia and language development in children with autism. (Otizmi olan çocuklarda ekolali ve dilin gelişmesi) J. Arciuli & J. Brock (Eds), *Language and Communication Impairment in Childhood Autism*'in içinde IASCL'nin 'Trends in Language Acquisition Research' serisi: Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- ⁴ Prizant & Rydell, (1984). Analysis of functions of delayed echolalia in autistic children. (Otistik çocuklarda gecikmeli ekolalinin işlevlerinin çözümlenmesi) *Journal of Speech and Hearing Research*, 27, 183-192.
- ⁵ Rydell, P.J. & Mirenda, P. (1991). Effects of high and low constraint utterances on the production of immediate and delayed echolalia in young children with autism. (Otizmi olan küçük çocuklarda çok ve az sınırlandırılmış sözlerin anında ekolali ve gecikmeli ekolali üzerindeki etkileri) *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 21(2), 131-157.